

OLIMPIADA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

edycja XVI
eliminacje szkolne

Organizatorzy Olimpiady

**Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie Uniwersytet Ekonomiczny
w Katowicach Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie Uniwersytet
Ekonomiczny w Poznaniu Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu**

Partnerzy Główni

**Narodowy Bank Polski
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności**

Projekt wspiera

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Partnerzy Organizacyjni

**Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
Wydawnictwo Difin
Plagiat.pl
Studenckie Forum Business Centre Club**

Klub Patronów Olimpiady

**Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
Krajowa Izba Gospodarcza**

Patroni Medialni

**Głos Nauczycielski
Perspektywy.pl**

1. (1 pkt) [60"] Które ze stwierdzeń odnosi się do istoty zrównoważonego rozwoju:
- a) **w swoich działaniach powinniśmy uwzględnić zobowiązania wobec przyszłych pokoleń**
 - b) **środowisko jest włączone we wszystkie elementy rachunku ekonomicznego**
 - c) jedynym celem przedsiębiorstwa jest zysk
 - d) w działalności biznesowej nie są respektowane prawa przyrody

Istotą zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie możliwości gospodarowania (czyli zaspokajania potrzeb przez wykorzystanie czynników wytwórczych) przyszłym pokoleniom (odp. a) oraz uwzględnianie w rachunku ekonomicznym rachunków związanych z ekologią (odp. b).

2. (1 pkt) [45"] Instrumentem ekonomicznym polityki ekologicznej nie jest:
- a) **określenie norm emisji (dopuszczalnego stopnia zanieczyszczeń)**
 - b) preferencyjne warunki kredytowania
 - c) ekologiczny podatek od paliw
 - d) **udzielanie licencji na gospodarcze wykorzystywanie środowiska**

Do instrumentów ekonomicznych polityki ekologicznej zalicza się preferencyjne warunki kredytowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska oraz podatki ekologiczne od paliw.

3. (1 pkt) [60"] Co jest korzyścią stosowania CSR-u w codziennych praktykach przedsiębiorstwa:
- a) **kreowanie dobrego wizerunku**
 - b) **wzrost zaufania do marki**
 - c) **możliwość zdobycia nowych inwestorów**
 - d) **zwiększenie szans konkurowania na rynkach zagranicznych**

Każda z podanych odpowiedzi wpisuje się w korzyści stosowania koncepcji CSR w codziennych praktykach przedsiębiorstwa.

4. (1 pkt) [45"] W której spółce wszyscy właściciele odpowiadają za jej działalność całym swoim majątkiem?
- a) **spółce jawnej**
 - b) spółce komandytowej
 - c) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
 - d) spółce akcyjnej

Z podanych spółek jedynie w spółce jawnej wszyscy właściciele odpowiadają za jej działalność całym swoim majątkiem. W spółce komandytowej pełną odpowiedzialność ponosi komplementariusz – odpowiedzialność komandytariusza jest ograniczona do wysokości sumy komandytowej. W spółkach kapitałowych (S.A. i z o.o.) odpowiedzialność jest ograniczona do wysokości udziałów.

5. (1 pkt) [45"] Strategia konkurencji określa sposób:
- a) **odróżnienia się od konkurentów**
 - b) obniżenia siły przetargowej dostawców
 - c) dotarcia do nabywców
 - d) obniżenia barier wejścia do sektora

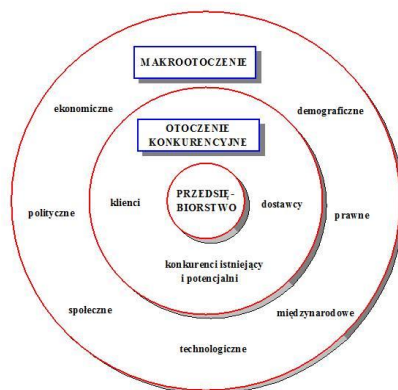
Celem strategii konkurencji jest odróżnienie się od konkurentów – najlepiej w sposób znaczący i trwały. Stąd jedyną poprawną odpowiedzią jest odp. a.

6. (1 pkt) [45"] Narzędziem materialnym pieniężnym jest:
- a) **nagroda finansowa dla najlepszego pracownika firmy**
 - b) **premia za osiągnięcie zakładanych celów sprzedażowych**
 - c) polisa ubezpieczeniowa dla pracownika zakupiona przez pracodawcę
 - d) zakupiony przez pracodawcę karnet na siłownię

Narzędzia materialne pieniężne oznaczają, że pracownik jest doceniony poprzez wypłatę środków pieniężnych. Poza płacą zasadniczą do tej grupy zalicza się również nagrody i premie (odpowiedzi a i b). W odpowiedziach c i d są narzędzia materialne niepieniężne – pracodawca ponosi koszt wyrażony w pieniądzu, ale pracownik nie otrzymuje bezpośrednio pieniędzy na swoje konto.

7. (1 pkt) [45"] Które ze zjawisk nie jest elementem makrootoczenia:
- zmiana polityki podatkowej polegająca na obniżeniu podatków pośrednich
 - większa dbałość przez konsumentów o ekologię
 - pojawienie się nowych dostawców w sektorze**
 - uelastycznienie prawa pracy

Otoczenie przedsiębiorstwa możemy podzielić na dwa obszary – makrootoczenie (otoczenie dalsze) – definiowana jest grupa czynników, które mogą istotnie wpływać na funkcjonowanie przedsiębiorstwa, jednak przedsiębiorstwo nie jest w stanie wywierać wpływu na czynniki makrootoczenia. Istnieje wiele segmentacji makrootoczenia, najczęściej makrootoczenie dzieli się na otoczenie społeczne, demograficzne, prawne, międzynarodowe, technologiczne, polityczne i ekonomiczne. Otoczenie konkurencyjne jest drugim obszarem otoczenia przedsiębiorstwa (w jego skład wchodzi między innymi klienci, dostawcy, istniejący konkurenci oraz potencjalni konkurenci).

8. (1 pkt) [45"] Które z ról kierowniczych zaliczane są do ról interpersonalnych:
- przywódca**
 - łącnik**
 - propagator
 - przedsiębiorca

Do ról interpersonalnych zalicza się rolę przywódcy i łącznika. Rola propagatora to rola informacyjna, a przedsiębiorca to rola decyzyjna.

9. (1 pkt) [45"] Przedsiębiorstwo, które nie ma żadnych przewag konkurencyjnych:
- może liczyć na duże zyski ze względu na efekt wyróżnienia
 - traci klientów ze względu na duży stopień zdywersyfikowania działalności
 - może liczyć na duże zyski ze względu na niskie koszty prowadzonej działalności
 - narażone jest na utratę swoich klientów na rzecz konkurencji**

Przedsiębiorstwo bez żadnych przewag konkurencyjnych jako jedno z pierwszych zostanie wyparte z rynku (lub przejęte) przez silniejszych graczy. Takie przedsiębiorstwo traci klientów, ale nie z powodu wysokiego poziomu dywersyfikacji (odp. b), ale dlatego, że konkurencja oferuje klientowi większą wartość (odp. d – jedyna poprawna).

10. (1 pkt) [45"] Firma, która działa w „błękitnym oceanie” to:
- przedsiębiorstwo średniej wielkości, które z powodzeniem kopiuje najlepsze rozwiązania liderów rynkowych
 - małe przedsiębiorstwo, które koncentruje się na niewielkiej grupie klientów (mało atrakcyjnych dla potentatów)**
 - przedsiębiorstwo, które stale atakuje liderów rynkowych poprzez przejęcia słabszych firm i zwiększanie własnego udziału rynkowego
 - przedsiębiorstwo, które skutecznie współpracuje ze swoimi konkurentami

Strategia błękitnego oceanu to koncepcja opracowana przez W. Chana Kima i R. Mauborgne’a, która jako jedyną skuteczną metodę zwiększania pozycji konkurencyjnej zaleca poszerzanie granic niezagospodarowanej jeszcze przestrzeni rynkowej. Zdaniem autorów tradycyjne strategie rozwoju przedsiębiorstw – tworzone w odniesieniu do

posunięć strategicznych konkurencji – nie przynoszą sukcesu. Zamiast skupiać się na pokonaniu konkurencji, firmy powinny koncentrować się tworzeniu „błękitnych oceanów” – przestrzeni rynkowej będącej doskonałym środowiskiem wzrostu wartości.

11. (1 pkt) [45"] Głównym celem przedsiębiorstwa działającego w gospodarce rynkowej jest:

- a) stworzenie dużej liczby miejsc pracy
- b) wzrost wartości**
- c) przetrwanie
- d) ekspansja na rynki zagraniczne

Głównym celem przedsiębiorstwa działającego w gospodarce rynkowej jest wzrost wartości (i z tego celu rozliczani są menedżerowie). Koncentracja na wartości przedsiębiorstwa oznacza przede wszystkim myślenie i działanie długofalowe – w ramach tworzenia wartości przedsiębiorstwa menedżerowie nie mogą unikać inwestycji strategicznych, które w początkowym okresie generują w większym stopniu koszty niż przychody, a taka pokusa mogłaby wystąpić, gdyby koncentrowali się wyłącznie na zyskach (rozliczanych w corocznych sprawozdaniach).

12. (1 pkt) [60"] Uprawnieniem akcjonariusza spółki akcyjnej jest:

- a) prawo do głosowania na WZA**
- b) prawo do informacji o spółce**
- c) prawo do majątku spółki w przypadku jej upadłości**
- d) prawo do stałej dywidendy

Prawa akcjonariusza to:

1. Prawo do dysponowania akcją

Akcjonariusz może w każdej chwili kupić lub sprzedać akcje spółki notowanej na giełdzie, o ile tylko znajdzie inwestora gotowego być drugą stroną transakcji po danej cenie. Istnieją jednak pewne ograniczenia w dysponowaniu akcjami:

- okresy zamknięte - wszystkie osoby posiadające dostęp do danych finansowych określonej spółki (głównie jej pracownicy) nie mogą kupować i sprzedawać akcji tej firmy w tzw. okresach zamkniętych, czyli na dwa tygodnie przed publikacją raportu kwartalnego, na miesiąc przed publikacją raportu półrocznego oraz na dwa miesiące przed publikacją raportu rocznego. Okresem zamkniętym jest również czas pomiędzy wejściem w posiadanie informacji poufnej, mogącej wpłynąć na kurs akcji, a jej przekazaniem do publicznej wiadomości;
- zablokowanie akcji - akcjonariusze chętni do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu spółki powinni zablokować posiadane przez siebie akcje, na dowód czego otrzymują świadectwo depozytowe. Wówczas nie mogą dysponować swoimi akcjami do czasu określonego na tym świadectwie;
- dobrowolna rezygnacja z transakcji (głównie sprzedaży akcji) - bardzo często starzy właściciele spółki wchodzącej na giełdę zobowiązują się przez określony czas nie sprzedawać posiadanych przez siebie akcji lub sprzedawać tylko ich nieznaczną liczbę. Ma to upewnić nowych akcjonariuszy, że dotychczasowi właściciele nie zrealizują swoich zysków od razu po giełdowym debiucie, ale że traktują wartość spółki długoterminowo oraz że nie doprowadzą do nagłego wzrostu podaży akcji na rynku (i w konsekwencji spadku ceny).

2. Prawo do dywidendy

Dywidenda to inaczej wypłata części zysku spółki na rzecz akcjonariuszy. Każdy z akcjonariuszy ma do niej prawo, jeżeli tylko posiada akcje danej spółki w tzw. dniu dywidendy. Dzień ten jest zazwyczaj określany przez walne zgromadzenie spółki, a wysokość dywidendy (część zysku jaka jest wypłacana akcjonariuszom) jest zawsze ustalana przez walne zgromadzenie.

3. Prawo poboru

W przypadku nowej emisji akcji dotychczasowi akcjonariusze posiadają pierwszeństwo nabycia tych akcji, w liczbie proporcjonalnej do liczby posiadanych przez siebie akcji. Nazywa się to prawem poboru. Prawa tego może pozbawić akcjonariuszy, jedynie w uzasadnionych przypadkach, walne zgromadzenie - większością 4/5 głosów. Prawa poboru są w rozumieniu prawa papierem wartościowym, czyli można je kupić bądź sprzedać i są one bardzo często przedmiotem obrotu na warszawskiej giełdzie. Aby wykonać prawo poboru, akcjonariusz musi złożyć zapis, zgodnie z zasadami opisanymi w prospekcie emisyjnym (lub memorandum informacyjnym - uproszczonej wersji prospektu dopuszczonej przez prawo w niektórych przypadkach). Jeżeli akcjonariusz nie

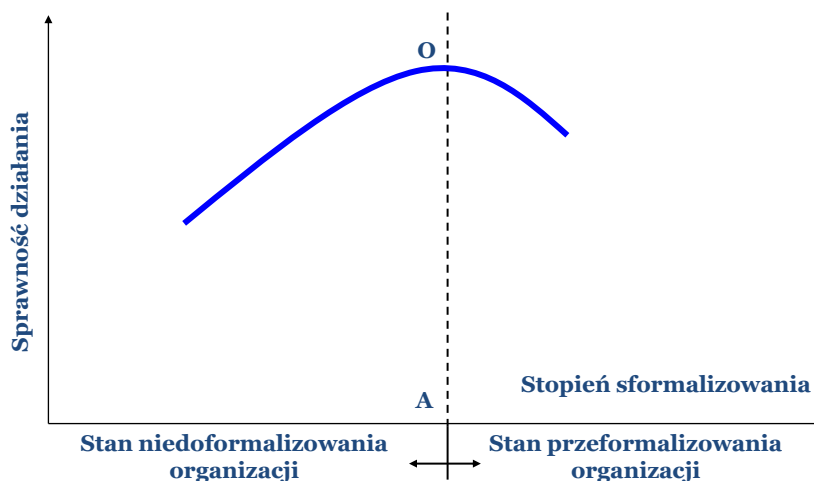
dokona zapisu (na przykład przez roztargnienie), to jego prawo poboru przepada. Jeżeli nowa cena emisyjna jest znacząco niższa od ceny rynkowej, takie roztargnienie może się wiązać z wysokimi stratami.

4. **Prawo do udziału w masie likwidacyjnej**
Jest to bardzo rzadko wykorzystywane prawo, wiąże się ono bowiem z likwidacją spółki. Najczęściej ma ona miejsce w przypadku bankructwa. Wówczas akcjonariusz nie otrzymuje żadnego zwrotu za pieniądze zainwestowane przez siebie w spółce, ponieważ jest ostatnią osobą uprawnioną do podziału majątku tej spółki (wcześniej należną część musi odzyskać Skarb Państwa i wszyscy wierzyciele).
5. **Prawo do informacji**
Jedną z nadrzędnych zasad, na jakich opiera się rynek kapitałowy, jest zasada równego dostępu do informacji. Prawo dostępu akcjonariusza jest realizowane poprzez obowiązki informacyjne, jakie zostały nałożone na spółki publiczne. Ponadto ma on prawo prosić spółkę o udzielenie mu określonych informacji, ale musi przy tym zostać zachowana zasada równego dostępu do informacji. Jedyną drogą przekazywania akcjonariuszom informacji mogących wpłynąć na kurs akcji jest system ESPI.
6. **Prawo wyboru rady nadzorczej**
Rada nadzorcza spółki publicznej musi składać się z co najmniej pięciu osób. Zazwyczaj są one wybierane przez walne zgromadzenie spółki. Zazwyczaj, ponieważ niekiedy statut spółki przewiduje, że niektórym akcjonariuszom nadane zostanie specjalne prawo do wskazywania określonej liczby członków rady. Akcjonariusze posiadający co najmniej 20% udziału w kapitale zakładowym mogą zażądać wyboru członków rady w głosowaniu grupami. Wówczas osoby posiadające liczbę głosów proporcjonalną do liczby członków rady tworzą oddzielną grupę i samodzielnie wybierają jednego członka rady. Jeżeli rada nadzorcza liczy np. siedmiu członków, to akcjonariusze posiadający 14,3% udziału w kapitale zakładowym mogą porozumieć się i wybrać do rady nadzorczej wskazaną przez siebie osobę. Ta możliwość nie likwiduje jednak szczególnego uprawnienia niektórych akcjonariuszy do wskazywania członków rady, jeżeli uprawnienie to zapisano w statucie spółki.
7. **Prawo zwoływania walnego zgromadzenia**
Akcjonariusze posiadający co najmniej 10% udziału w kapitale spółki mogą zażądać (od zarządu) zwołania walnego zgromadzenia, pod warunkiem wcześniejszego umieszczenia określonych przez siebie punktów w porządku obrad, gdyż tylko wtedy możliwe jest podjęcie uchwały w danej sprawie.
8. **Prawo do uczestniczenia i podejmowania uchwał na walnym zgromadzeniu spółki (WZA)**
Każdy akcjonariusz ma prawo uczestniczyć w walnym zgromadzeniu spółki. Przedsiębiorstwa, których akcje są notowane na giełdzie, zwołują walne zgromadzenie poprzez raport bieżący wysłany systemem ESPI 21 dni przed terminem walnego zgromadzenia, a na 8 dni przed tym terminem muszą przedstawić propozycje uchwał, jakie przez to walne zgromadzenie mają zostać podjęte.
9. **Prawo do zaskarżenia uchwał walnego zgromadzenia**
Jeżeli zdaniem akcjonariusza podjęta przez walne zgromadzenie uchwała jest niezgodna z prawem, statutem spółki lub dobrymi obyczajami albo powoduje szkodę spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza, może on wnieść powództwo do sądu gospodarczego. Sąd z kolei może uchylić lub unieważnić podjętą uchwałę. Co ważne, powództwo o uchylenie bądź unieważnienie uchwały mogą wnieść tylko:
 - zarząd, rada nadzorcza lub poszczególni członkowie tych organów;
 - akcjonariusz głosujący przeciw uchwale, który na dodatek zażądał zaprotokołowania swojego sprzeciwu;
 - akcjonariusz, który bezzasadnie został niedopuszczony do udziału w walnym zgromadzeniu;
 - akcjonariusz, który nie brał udziału w walnym zgromadzeniu, ale tylko gdy zostało ono nieodpowiednio zwołane lub gdy podjęta uchwała nie znajdowała się w porządku obrad.
10. **Prawo do wytoczenia powództwa na rzecz spółki**
W praktyce jest ono niewykorzystywane, ponieważ większość akcjonariuszy nie zdaje sobie sprawy z jego istnienia. Na podstawie tego prawa akcjonariusze mogą wnieść powództwo o naprawienie szkody wyrządzonej spółce, jeżeli w ciągu roku od ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę nie uczyni tego sama spółka.

- a) miarą stopnia formalizacji jest liczba, szczegółowość i rygorystyczność przepisów obowiązujących w organizacji
- b) brak formalizacji doprowadza do największej sprawności działania organizacji
- c) **biurokracyzm oznacza zbyt wysoki stopień formalizacji organizacji**
- d) **nadmierny stopień sformalizowania organizacji obniża jej sprawność**

Formalizacja oznacza istnienie w organizacji przepisów w formie pisemnej. Miarą formalizacji jest liczba, szczegółowość i rygorystyczność przepisów organizacyjnych. Nadmierna formalizacja obniża jej sprawność (organizacja staje się nadmiernie zbiurokratyzowana), ale brak formalizacji również nie jest pożądany. Przy braku formalizacji rozmywa się odpowiedzialność poszczególnych osób, zapominane są obowiązujące ustalenia, trudniej przekazać wytyczne. Relacje między sprawnością działania a poziomem formalizacji przedstawia krzywa formalizacji.

Krzywa formalizacji

14. (1 pkt) [45"] W bilansie przedsiębiorstwa aktywa:
- a) pokazują źródła finansowania majątku przedsiębiorstwa
 - b) **odzwierciedlają stan majątku przedsiębiorstwa**
 - c) przedstawiają koszty prowadzenia działalności
 - d) opisują strukturę przychodów ze sprzedaży

W bilansie przedsiębiorstwa aktywa, czyli stan majątku ułożone są wg płynności (na dole najbardziej płynne), a pasywa (źródła finansowania majątku) wg wymagalności (na dole najbardziej wymagalne). Wymagalność pasywów oznacza, komu w pierwszej kolejności będą wypłacane pieniądze np. w przypadku upadłości przedsiębiorstwa. W pierwszej kolejności zostaną zaspokojone roszczenia pracowników, organów administracji publicznej, banków, dostawców, a dopiero na samym końcu udziałowców.

15. (1 pkt) [45"] Próg rentowności wskazuje:
- a) wysokość ceny, która gwarantuje zyski
 - b) poziom kosztów całkowitych, umożliwiający wypracowanie nadwyżki finansowej
 - c) **wielkość przychodów ze sprzedaży, która pokryje wysokość kosztów całkowitych**
 - d) **wielkość sprzedaży, poniżej której przedsiębiorstwo będzie ponosiło stratę, a powyżej której będzie osiągało zyski**

Próg rentowności (break even point) to wielkość sprzedaży (określana ilościowo lub wartościowo) po przekroczeniu której przedsiębiorstwo zaczyna osiągać zyski. Osiągnięcie progu rentowności przez przedsiębiorstwo oznacza, że przychody całkowite pokryły koszty całkowite. Ilościowy próg rentowności oznacza liczbę produktów, która pozwoli zrównać przychody całkowite z kosztami całkowitymi.

16. (1 pkt) [45"] Która z cech jest cechą lokaty bankowej:

- a) **mały zysk**
- b) duży zysk
- c) **małe ryzyko**
- d) duże ryzyko

Lokata bankowa jako instrument oszczędnościowy charakteryzuje się względnie niewielkim zyskiem i niewielkim ryzykiem.

17. (1 pkt) [45"] Który z podmiotów może być emitentem obligacji:

- a) **rząd**
- b) **przedsiębiorstwo**
- c) osoba prywatna
- d) **jednostka samorządu terytorialnego**

Obligacja jest papierem wartościowym stwierdzającym fakt zaciągnięcia długu przez emitenta obligacji u jej nabywcy. Emitent w zamian za udzieloną pożyczkę wypłaca nabywcy wynagrodzenie o określonym oprocentowaniu i zobowiązuje się zwrócić wartość nominalną w określonym terminie wykupu. Najczęściej emitentami obligacji są rządy państw, które poprzez emisję papierów dłużnych finansują deficyt budżetowy, ale emitentami obligacji mogą być również gminy i przedsiębiorstwa. Warunkiem emisji obligacji jest posiadanie przez emitenta odpowiedniej wiarygodności kredytowej. Im wiarygodność kredytowa będzie mniejsza, tym większych odsetek będą domagali się nabywcy. Zazwyczaj za najpewniejszego emitenta obligacji uchodzą państwa (mniej prawdopodobne jest bankructwo państwa niż przedsiębiorstwa).

18. (1 pkt) [45"] Wskaż podstawowe funkcje zarządzania:

- a) **planowanie**
- b) **organizowanie**
- c) **kontrolowanie**
- d) podejmowanie decyzji

Do podstawowych funkcji zarządzania zalicza się planowanie, organizowanie, kontrolowanie i kierowanie.

19. (1 pkt) [45"] Dochodem ze świadczeń jest:

- a) **zasiłek chorobowy**
- b) **renta z tytułu niezdolności do pracy**
- c) dywidenda
- d) płaca zasadnicza

Źródłem dochodów gospodarstw domowych ze świadczeń mogą być:

- emerytury,
- renty,
- zasiłki,
- świadczenia z pomocy społecznej.

Dywidenda jest dochodem kapitałowym. Płaca jest dochodem z pracy.

20. (1 pkt) [45"] Wskaż czynniki, które zostaną uwzględnione w analizie atrakcyjności sektora zgodnie z modelem pięciu sił Portera:

- a) **natężenie walki konkurencyjnej**
- b) **siła oddziaływania nabywców**
- c) zmiana lokalizacji przedsiębiorstwa
- d) zmiana kursów walutowych

W modelu pięciu sił Portera ocenia się atrakcyjność sektora, dokonując wyceny następujących parametrów:

- 1) w jaki sposób kształtuje się konkurencja pomiędzy poszczególnymi producentami w sektorze,
- 2) jakie jest prawdopodobieństwo pojawienia się nowych konkurentów,
- 3) jak duże jest prawdopodobieństwo pojawienia się nowych produktów (substytutów) zaspokajających te same potrzeby konsumentów co produkty oferowane przez przedsiębiorstwa działające w analizowanym sektorze,
- 4) jaką pozycję negocjacyjną posiadają dostawcy

5) jaką pozycję negocjacyjną posiadają klienci.

21. (1 pkt) [45"] Z każdym zjedzonym pączkiem użyteczność krańcowa z konsumpcji pączków:

- a) **maleje**
- b) rośnie
- c) nie zmienia się
- d) wynosi 0

Zgodnie z prawem malejącej użyteczności krańcowej (marginalnej) z każdym kolejnym zjedzonym pączkiem satysfakcja z jedzenia pączków będzie się zmniejszać.

22. (1 pkt) [60"] Które instrumenty charakteryzują się większym ryzykiem niż obligacje skarbu państwa:

- a) lokaty bankowe
- b) **hybrydowe fundusze inwestycyjne**
- c) **zakup akcji**
- d) **zakup kontraktów terminowych**

Obligacje skarbu państwa, podobnie jak lokaty bankowe zaliczane są do instrumentów oszczędnościowych (o niewielkim ryzyku i niewielkim możliwym zysku). Pozostałe wymienione instrumenty to instrumenty inwestycyjne (o wyższym możliwym zysku ale i wyższym poziomie ryzyka).

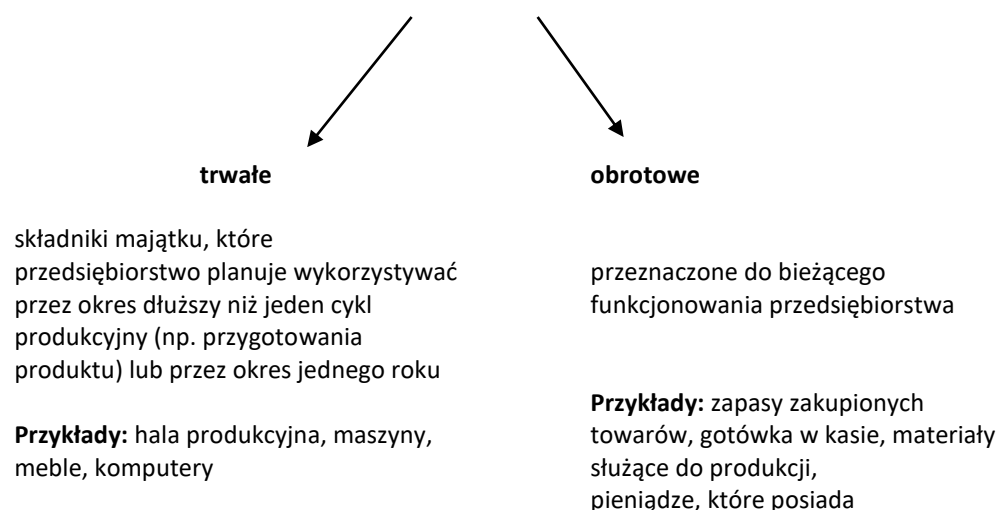
23. (1 pkt) [45"] Do aktywów obrotowych zalicza się:

- a) **zapasy**
- b) **należności krótkoterminowe**
- c) **inwestycje krótkoterminowe**
- d) wartości niematerialne i prawne

Aktywa są to składniki majątkowe:

- wykorzystywane przez przedsiębiorstwo do prowadzenia działalności i uzyskania korzyści ekonomicznych, a więc do osiągnięcia zysku,
- pozostające pod kontrolą przedsiębiorstwa,
- których wartość pieniężną można ustalić w wiarygodny sposób.

Aktywa dzielimy na trwałe i obrotowe:

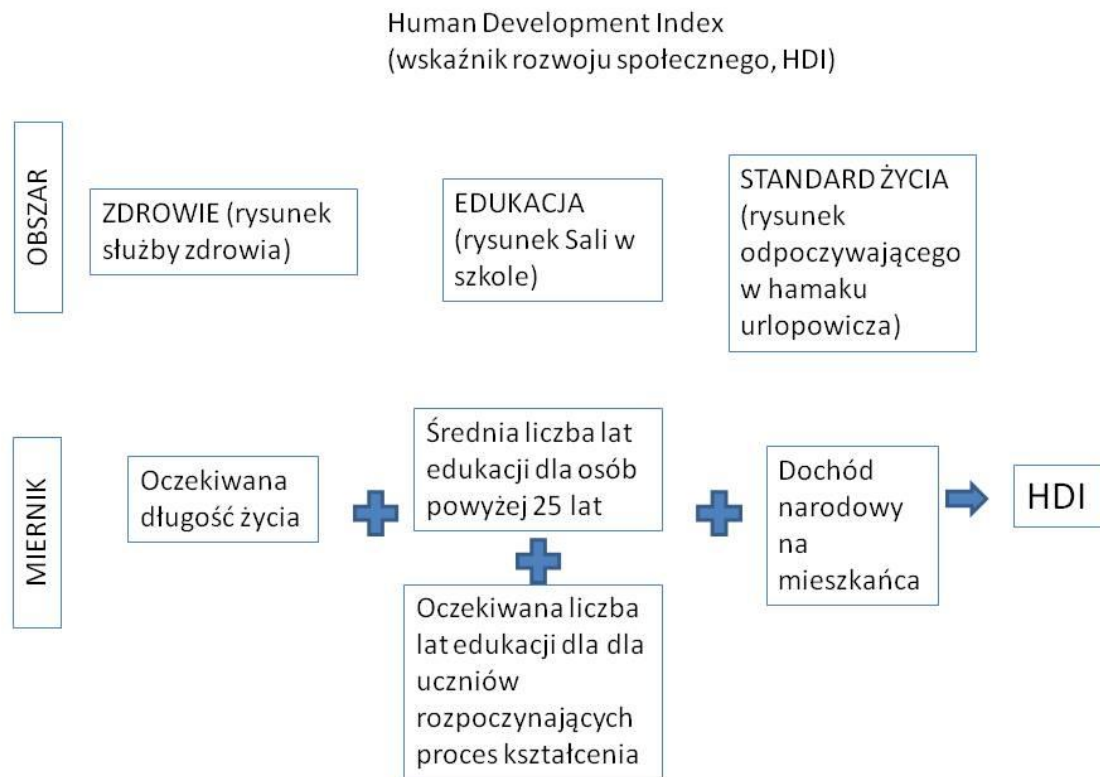

24. (1 pkt) [45"] Wskaźnik rozwoju gospodarczego, który uwzględnia między innymi długość życia i poziom edukacji, to:

- a) **Human Development Index (HDI)**
- b) produkt krajowy brutto (PKB)
- c) produkt narodowy brutto (PNB)

d) produkt krajowy brutto per capita (PKB per capita)

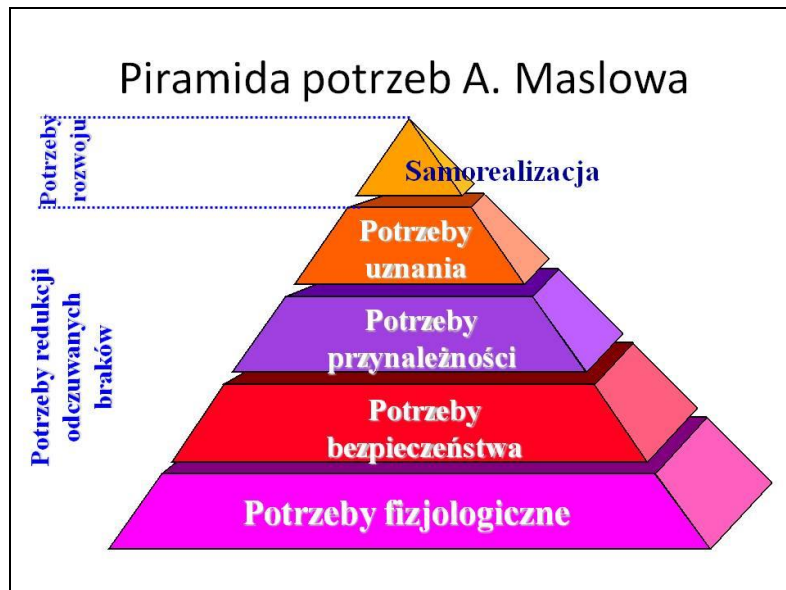
HDI jest wskaźnikiem, który uwzględnia jakościowe parametry poziomu życia mieszkańców poszczególnych państw. Jego konstrukcję przedstawia poniższy rysunek:

25. (1 pkt) [45"] Do grupy potrzeb wyższego rzędu w piramidzie potrzeb A. Masłowa zalicza się:

- potrzeby fizjologiczne, facylitacji społecznej
- potrzeby przynależności do grupy oraz uznania, bezpieczeństwa
- potrzeby przynależności do grupy, uznania oraz samorealizacji**
- potrzeby bezpieczeństwa, uznania oraz samorealizacji

Jedną z najbardziej znanych koncepcji motywacji jest hierarchia potrzeb opracowana przez amerykańskiego psychologa Abrahama Masłowa. Zgodnie z nią potrzeby ludzkie można podzielić na pięć rodzajów: fizjologiczne, bezpieczeństwa, przynależności do grupy, uznania i samorealizacji.

26. (2 pkt) [60"] W klasyfikacji interesariuszy pracownicy przedsiębiorstwa zaliczani są do interesariuszy:

- a) **substanowiających**
- b) kontraktowych
- c) kontekstowych
- d) mieszanych

Interesariuszy przedsiębiorstwa dzieli się na 3 grupy:

- substanowiających, czyli tych, bez których przedsiębiorstwo nie mogłoby istnieć (akcjonariusze, pracownicy),
- kontraktowych, których relacje oparte są na kontraktach (dostawcy, nabywcy, konkurenci, instytucje finansowe),
- kontekstowych, tzn. tworzących otoczenie społeczne i instytucjonalne (społeczność lokalna, instytucje administracji).

27. (2 pkt) [60"] Unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) pozwolił do 2020 roku zmniejszyć emisje z instalacji objętych systemem (w porównaniu z 2005 rokiem) o:

- a) 2 %
- b) **21%**
- c) 43%
- d) 87%

Unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) jest kluczowym elementem polityki UE na rzecz walki ze zmianą klimatu oraz jej podstawowym narzędziem służącym do zmniejszania emisji gazów cieplarnianych w sposób opłacalny. Jest to pierwszy i dotychczas największy na świecie rynek uprawnień do emisji dwutlenku węgla. Jego wprowadzenie pozwoliło do 2020 roku zmniejszyć emisję z instalacji objętych systemem o 21% (w porównaniu do 2005 roku).

28. (2 pkt) [60"] Spółkę partnerską mogą założyć:

- a) **biegli rewidenci**
- b) lekarze
- c) **brokerzy**
- d) nauczyciele

Spółka, którą mogą założyć przedstawiciele wolnych zawodów, to spółka partnerska (w oznaczeniu skrótowym występująca jako „sp.p.”). Jest to niejako rozwinięcie spółki jawnej jako formy działalności przeznaczonej dla wolnych zawodów (wymienionych w Kodeksie spółek handlowych). Spółka partnerska powoływana jest w celu wykonywania wolnego zawodu przez grupę osób (partnerów w spółce). Partnerami spółki partnerskiej mogą być:

- adwokaci
- aptekarze
- architekci
- inżynierowie budownictwa
- biegli rewidenci
- brokerzy ubezpieczeniowi

- doradcy podatkowi
- księgowi
- lekarze
- stomatolodzy
- weterynarze
- notariusze
- pielęgniarce
- położne
- radcy prawni
- rzecznicy patentowi
- rzeczoznawcy majątkowi
- tłumacze.

Podobnie jak w przypadku spółki jawnej, spółka partnerska prowadzi działalność pod własną firmą (firma spółki partnerskiej powinna zawierać nazwisko przynajmniej jednego partnera, oznaczenie wskazujące, że jest to spółka partnerska oraz wolny zawód, który jest wykonywany w spółce).

Utworzenie spółki partnerskiej wymaga pisemnej umowy potwierdzonej notarialnie oraz zgłoszenia do sądu rejestrowego. Umowa jest zbliżona do umowy zawieranej przy spółce jawnej, jednak zawiera dodatkowo nazwiska i imiona tych partnerów, którzy odpowiadają za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem (w sposób nieograniczony tak jak w spółce jawnej). Partnerzy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania, które powstały na skutek wykonywania wolnego zawodu przez pozostałych partnerów spółki.

29. (2 pkt) [60"] Która technika może być wykorzystywana w podejmowaniu decyzji w etapie generowania pomysłów:
- a) burza mózgów**
 - b) analiza morfologiczna**
 - c) socjogram
 - d) analiza ABC

W etapie generowania pomysłów można wykorzystać burzę mózgów oraz analizę morfologiczną. Analiza ABC wykorzystywana jest do diagnozy problemu decyzyjnego (I etap procesu), a socjogram do analizy relacji międzyludzkich.

30. (2 pkt) [60"] Który z poniższych czynników będzie Kluczowym Czynnikiem Sukcesu dla klubu fitness:
- a) liczba klientów, którzy mają wykupione karnety**
 - b) lokalizacja**
 - c) nakłady na marketing**
 - d) dostępność trenerów personalnych**

Każdy z podanych czynników jest istotny z punktu widzenia działalności klubu fitness i może być mocną stroną przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w tej branży.

31. (2 pkt) [60"] Struktura płaska cechuje się:
- a) dużą liczbą szczebli organizacyjnych i dużą rozpiętością kierowania
 - b) małą liczbą szczebli organizacyjnych i dużą rozpiętością kierowania**
 - c) małą liczbą szczebli organizacyjnych i małą rozpiętością kierowania
 - d) dużą liczbą szczebli organizacyjnych i małą rozpiętością kierowania

Struktura płaska posiada małą liczbę szczebli zarządzania i dużą rozpiętość kierowania.

32. (2 pkt) [60"] Które stwierdzenie dotyczące biznesplanu jest prawdziwe?
- a) biznesplan jest dokumentem, który zawiera opis realizacji pomysłu biznesowego, ocenę zagrożeń oraz ocenę finansową**
 - b) biznesplan może uwzględniać wiele wariantów realizacji pomysłu biznesowego**
 - c) każdy biznesplan jest przedstawiany do oceny bankom lub innym instytucjom finansującym
 - d) struktura biznesplanu powinna być dostosowana do specyfiki pomysłu**

Odp. a - opis realizacji pomysłu, ocena zagrożeń i ocena finansowa to podstawowe elementy każdego biznesplanu.

Odp. b - jedną z cech dobrego biznesplanu jest wariantowość. Przygotowanie biznesplanu wiąże się z ryzykiem niewłaściwego przewidywania (prognozy przychodów, wzrostu rynku, kosztów etc.). Zastosowanie zasady wariantowości pozwala zmniejszyć to ryzyko. Zgodnie z tą zasadą w biznesplanie wszystkie obliczenia powinny być przygotowywane w

trzech wariantach: optymistycznym, realistycznym i pesymistycznym. W praktyce jednak potencjalni inwestorzy analizują głównie wariant pesymistyczny i realistyczny.

Odp. c - celem biznesplanu może być weryfikacja pomysłu, określenie scenariuszy jego realizacji. Nie każdy biznesplan jest przygotowywany z perspektywą uzyskania finansowania zewnętrznego.

Odp. d - nie ma jednej typowej struktury biznesplanu. Inaczej będzie wyglądała struktura biznesplanu pisanego na własne potrzeby (do weryfikacji pomysłu) w przypadku małej działalności gospodarczej, a inaczej struktura biznesplanu przygotowanego na potrzeby instytucji finansowych w przypadku realizacji dużego przedsięwzięcia infrastrukturalnego.

33. (2 pkt) [60"] Wskaż zdanie nieprawdziwe dotyczące spółek notowanych na giełdzie:

- a) **każda spółka akcyjna może być notowana na GPW**
- b) **spółka, która zadebiutowała na GPW, nie może zostać z niej wycofana**
- c) po zatwierdzeniu prospektu przez KNF spółka, która chce zadebiutować na GPW, musi uzyskać dopuszczenie do obrotu giełdowego
- d) **spółka notowana na GPW nie może zbankrutować**

Odp. a - nie każda spółka akcyjna może być notowana na GPW – wymagane jest dopuszczenie do obrotu publicznego i obrotu giełdowego.

Odp. b - spółki mogą być wycofane z GPW.

Odp. c - to jest właściwa kolejność uzyskania statusu spółki giełdowej.

Odp. d - spółki notowane na GPW (tak jak inne podmioty) mogą zbankrutować - jest to jedno z ryzyk akcjonariusza.

34. (2 pkt) [60"] Która z cech przedsiębiorstwa jest zgodna z koncepcją lean management:

- a) **decentralizacja decyzji**
- b) **usprawnienie zarządzania czasem**
- c) smukła struktura organizacyjna
- d) **orientacja na klienta**

Lean management to koncepcja usprawnienia działania organizacji przez jej odchudzenie (ograniczenie zasobów, uproszczenie zarządzania). Menedżer wprowadzający zasady lean management w swoim przedsiębiorstwie powinien przede wszystkim dążyć do:

- stosowania pracy grupowej,
- decentralizacji decyzji,
- orientacji na klienta,
- ciągłego ulepszania funkcjonowania organizacji,
- spłaszczenia hierarchii i struktury organizacyjnej,
- eliminowania błędów jak najbliżej miejsca ich powstawania,
- eliminowania zapasów i utrzymywania ciągłego przepływu materiałów.

35. (2 pkt) [60"] Jeżeli wartość indeksu giełdowego pierwszego dnia spadła o 3%, a drugiego wzrosła o 3%, to po dwóch dniach wartość indeksu:

- a) jest taka sama jak na początku
- b) **jest nieznacznie mniejsza niż na początku**
- c) jest nieznacznie większa niż na początku
- d) jest najniższa w ciągu dwóch dni

Po dwóch dniach wartość indeksu będzie nieznacznie niższa niż na początku, bo $1 \times 1,03 \times 0,97 < 1$

Wartość indeksu po dwóch dniach będzie wynosiła 99,91% wartości początkowej.

36. (2 pkt) [60"] Mocną stroną przedsiębiorstwa może być:

- a) **reputacja**
- b) **niskie koszty wytwarzania**
- c) większe dochody konsumentów
- d) słaba konkurencja działająca w sektorze

Mocne strony to pozytywne cechy przedsiębiorstwa, które pozwalają na skuteczną budowę przewagi konkurencyjnej. Z podanych odpowiedzi te kryteria spełnia odp. a i odp. b. Większe dochody i słaba konkurencja to szanse z otoczenia, a nie mocne strony przedsiębiorstwa.

37. (2 pkt) [60"] Jakie bariery są najkorzystniejsze dla przedsiębiorstwa o silnej pozycji konkurencyjnej niebędącego w sektorze, ale zainteresowanego wejściem do sektora:
- a) niskie bariery wejścia
 - b) wysokie bariery wejścia**
 - c) niskie bariery wyjścia
 - d) wysokie bariery wyjścia

Bariery wejścia są jednym z kryteriów decydujących o atrakcyjności sektora. Najczęściej rozpatruje się je w podziale na dwie grupy: bariery konkurencyjne (wynikające przede wszystkim z wcześniejszych działań konkurentów obecnych już w sektorze) oraz bariery biurokratyczne (związane przede wszystkim z działalnością regulacyjną państwa). Do barier konkurencyjnych można zaliczyć między innymi: konieczny zakres działalności, aby uzyskać efekty skali, ograniczenie dostępu do kanałów dystrybucji (np. producenci lodów wstawiając do sklepów detalicznych swoje firmowe zamrażarki utrudniają dostęp innym graczom – ze względu na ograniczenie przestrzeni nie zawsze właściciel zgodzi się na wstawienie kolejnej zamrażarki), czy też wymagany przez odbiorców poziom technologiczny lub jakość produktów, której nowemu podmiotowi ze względu na wcześniejszą nieobecność w sektorze trudniej będzie spełnić.

Im wyższe bariery wejścia, tym sektor jest bardziej atrakcyjny dla przedsiębiorstw obecnych w sektorze. Ale też wysokie bariery wejścia są korzystne dla przedsiębiorstw niebędących w sektorze, ale zamierzających do niego wejść – muszą one ponieść dodatkowe nakłady finansowe na ich sforsowanie, ale w zamian wykupują „polisę”, która chroni przed napływem do sektora innych graczy.

Bariery wyjścia ograniczają możliwość szybkiego wyjścia z sektora. Dlatego najkorzystniejsza kombinacja barier to wysokie bariery wejścia i niskie bariery wyjścia.

38. (2 pkt) [60"] Jakie stawki podatku VAT obowiązują w Polsce w 2020 roku?
- a) **23%**
 - b) 8%
 - c) 5%
 - d) 0%

Stawka podstawowa podatku od towarów i usług (VAT) od 1 stycznia 2011 r. wynosi 23%.

W krajowym systemie podatku VAT funkcjonują również następujące stawki obniżone:

7% - obecnie (od 1 stycznia 2011 r.) stawka ta wynosi 8% i 5% oraz stawka 0%.

39. (2 pkt) [60"] Na zwiększenie popytu na czytelniki ebooków wpływ może mieć:
- a) wzrost stóp procentowych
 - b) wzrost dochodów konsumentów**
 - c) kampanie reklamowe propagujące rozwój czytelnictwa**
 - d) wzrost kosztów części potrzebnych do wyprodukowania ebooka

Z podanych odpowiedzi wzrost dochodów konsumentów i kampanie reklamowe mogą się przełożyć na zwiększenie popytu na czytelniki. Wzrost stóp procentowych zmniejszy możliwości popytowe konsumentów, a wzrost kosztów produkcji ebooka przełoży się na zwiększenie jego ceny.

40. (2 pkt) [60"] Wskaż zdanie (lub zdania), które nie jest prawdziwe:
- a) **banki nie mogą zbankrutować**
 - b) najczęściej występującą formą prawną banków jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**
 - c) oprocentowanie lokaty o stałym oprocentowaniu nie ulega zmianie przez okres trwania lokaty
 - d) dochody z lokat bankowych nie są objęte podatkiem od dochodów kapitałowych**

Odp. a – banki tak jak inne przedsiębiorstwa mogą zbankrutować (i historycznie mamy wiele takich przykładów).

Odp. b – zgodnie z prawem banki mogą być tworzone jako banki państwowe, banki spółdzielcze lub banki w formie spółek akcyjnych. Bank nie może działać jako spółka z o.o.

Odp. c – stałe oprocentowanie lokaty oznacza, że przez czas jej trwania oprocentowanie się nie zmieni.

Odp. d – od dochodów z lokat pobierany jest podatek od dochodów kapitałowych – 19%.

41. (2 pkt) [60"] Łączna wartość środków finansowych, jakie UE zamierza wydać w latach 2021–2027 (w ramach budżetu UE oraz funduszu na rzecz walki z koronawirusem) szacowana jest na:
- a) 460 mln euro
 - b) 130 mld euro
 - c) 350 mld euro
 - d) **1,8 bln euro**

Łączna wartość środków finansowych planowanych do wydania przez UE w latach 2021–2027 to 1,8 bln euro.

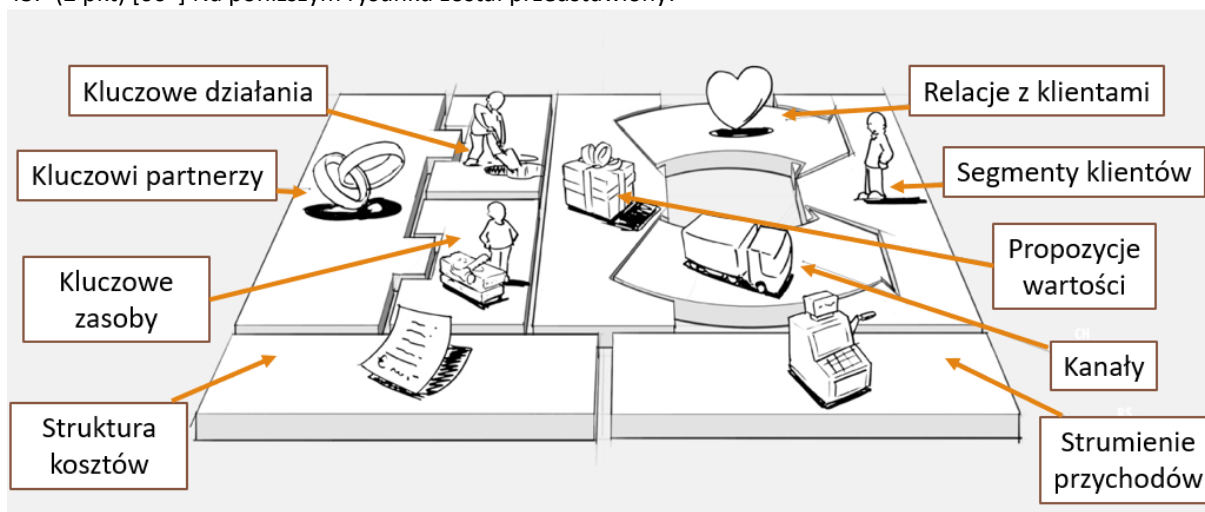
42. (2 pkt) [60"] Na poniższym rysunku przedstawiono notowania:

- a) **EUR/PLN**
- b) średnia cena 1 l benzyny bezołowiowej na stacjach benzynowych w Polsce
- c) USD/PLN
- d) rentowności 10-letnich polskich obligacji rządowych

Powyższy rysunek przedstawia notowania EUR/PLN.

43. (2 pkt) [60"] Na poniższym rysunku został przedstawiony:

Źródło: A. Osterwalder, Y. Pigneur, *Tworzenie modeli biznesowych. Podręcznik wizjonera*

- a) **Business Model Canvas**
- b) Lean Canvas
- c) MVP
- d) ścieżka krytyczna sukcesu w biznesie

Powyższy rysunek przedstawia klasyczną kanwę Business Model Canvas, która pozwala doprecyzować pomysł na biznes poprzez znalezienie spójności między 9 elementami, które opisują model biznesowy.

44. (2 pkt) [60"] Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wg ostatnich dostępnych danych GUS mieści się w przedziale:
- a) (0%; 3%>
 - b) (3%; 6%>
 - c) (6%; 9%>**
 - d) (9%; 12%>

W ostatnich latach bezrobocie rejestrowane mieści się w przedziale (6%; 9%> - ze stałą tendencją spadkową.

45. (2 pkt) [60"] Która z form finansowania jest przykładem finansowania dłużnego:
- a) leasing**
 - b) kredyt**
 - c) środki finansowe wspólników
 - d) aniołowie biznesu

Finansowanie dłużne to sposób finansowania przedsiębiorstw, który obejmuje korzystanie z kapitału obcego. Z podanych odpowiedzi przykładem finansowania dłużnego jest leasing i kredyt.

46. (2 pkt) [120"] Jeżeli koszty stałe wynoszą 100 000 zł, a koszty zmienne zgodnie z kalkulacją stanowią przeciętnie 50% wartości sprzedaży, to minimalna wartość przychodów, przy której zrównają się one z kosztami całkowitymi, wynosi:
- a) 200 000 zł**
 - b) 150 000 zł
 - c) 250 000 zł
 - d) nie można tego obliczyć na podstawie powyższych danych

x – wielkość przychodów ze sprzedaży
50% x – koszty zmienne

$$\begin{aligned}x &= \text{koszty stałe} + 0,5 x \\0,5 x &= 100\ 000 \\x &= 200\ 000\end{aligned}$$

47. (2 pkt) [120"] Ile wynosi ilościowy próg rentowności jeżeli:
- koszty stałe: 100 000 zł
 - jednostkowe koszty zmienne: 500 zł
 - cena: 1000 zł
- a) 100
 - b) 200**
 - c) 300
 - d) 400

Ilościowy próg rentowności to liczba sprzedanych produktów, przy której przychody = koszty całkowite.

x - szukana liczba sprzedanych produktów

1000 x – przychody ze sprzedaży
Koszty całkowite = koszty stałe + koszty zmienne

$$\begin{aligned}1000 x &= 100\ 000 + 500 x \\500 x &= 100\ 000\end{aligned}$$

$$x = 200$$

48. (2 pkt) [120"] Ile wynosi wartościowy próg rentowności jeżeli:
- koszty stałe: 80 000 zł

- jednostkowe koszty zmienne: 800 zł
- cena: 1000 zł

- a) 2 000 000
- b) 200 000
- c) 800 000
- d) 400 000**

Wartościowy próg rentowności to wartość przychodów ze sprzedaży przy której następuje zrównanie z kosztami całkowitymi.

x – liczba sprzedanych produktów

$$80\ 000 + 800x = 1000x$$

$$200x = 80\ 000$$

$$x = 400 \text{ (szt.)}$$

Przychody ze sprzedaży 400 szt. to $400 \times 1000 \text{ zł} = 400\ 000 \text{ zł}$

49. (2 pkt) [120"] Ile wyniósł realny wzrost wartości wynagrodzenia jeżeli przy zarobkach w wysokości 5000 zł pracownik otrzymał 10% podwyżki, a inflacja w analizowanym okresie wyniosła 5%:
- a) realne wynagrodzenie wzrosło o 500 zł
 - b) realne wynagrodzenie wzrosło o 5%
 - c) realne wynagrodzenie wzrosło o ok. 4,76%**
 - d) realne wynagrodzenie wzrosło o 15%

$$(\text{wartość nominalna} - \text{inflacja}) / (1 + \text{inflacja}) = (10\% - 5\%) / 1,05 = 4,76\%$$

50. (2 pkt) [120"] Ile odsetek od zdeponowanego kapitału otrzyma inwestor, który pół roku temu założył w polskim banku lokatę bankową o następujących parametrach:
- nazwa lokaty: Olimpijski Super Zysk
 - oprocentowanie lokaty: 2%
 - kapitalizacja odsetek: na koniec okresu
 - odnawialność: nie
- a) 1%
 - b) 2%
 - c) 1,62%
 - d) 0,81%**

Oprocentowanie lokat jest zawsze podawane w ujęciu rocznym. Okres lokaty to 0,5 roku – więc oprocentowanie wyniesie 1%. Od zysku z lokaty zostanie pobrany 19% podatek od dochodów kapitałowych, co oznacza, że finalny dochód wyniesie 0,81%.